

ARTUR RAMON ESPAI D'ART

Claudi Casanovas

Matèria i Origen

08.03.23 - 21.04.23

Claudi Casanovas. *Pomones i Lluna Nova*. 2013. Gres. 86 cm diàmetre, 90 cm alt.

De la Matèria i l'Origen

Claudi Casanovas

Cavar avall, a dreta, a esquerra, treure i treure cabassos i més cabassos, pesats, retallant un cub de terra verge de la muntanya; la línia que Ryoji Koie fa amb un soldador bosc avall fins al mar m'esperona.

Tallar aquest cub no és suficient però ja és alguna cosa; conec molt de prop, des de dins, la matèria, la terra, i conèixer ja és estimar. Com cal coure aquest cub d'una tona de terra verge? no sé ni com, ni perquè. Això és a les vacances d'estiu del '88?

Segueixo amb altres temes, m'aventuro en la congelació de l'argila humida, una *teknè* que m'obre un nou horitzó posant al descobert els estrats interns de la matèria, a la vegada que m'anticipa la duresa mineral que adquireix la terra en la cuïta. La congelació fa desaparèixer la plasticitat de l'argila, que recull l'empremta, sí, però també m'empresona en un carreró sense sortida d'excessives possibilitats.

Faig noves pedres, les veig escampades pel Pirineu sense nom, sense atributs, com fragments d'una desconeguda geologia.

Blocs, primer petits, *Twenty Blocs* a Londres amb l'Anita Besson. Després, de 200 a 1000 kg, com els dos que avui recollim a l'entrada de la galeria Artur Ramon Art. I, finalment, el de la desmesura, el del *Memorial Als Vençuts* de 12 tones, que ja pren nom i es fixa en el record als Vençuts.

M'allunyo de les llargues ombres de Chillida, de la seva manera de tractar la massa i el buit, em quedo solament amb les meves 12 tones del cub *Als Vençuts*, amb el pes de la terra caient, esclatant contra el terra, amb tots els accidents i transformacions de la terra assecant-se i transformant-se en la cuïta, per perdurar, despertant-nos la memòria. Recorro tots els atributs d'aquesta matèria, he congelat l'argila, l'he esculpit, assecat, liquat, polvoritzat, sorrejat, cuit, fos, llençat amb tot el seu pes contra el terra, fins donar-li un nom propi. Em trobo

amb la meva pròpia manera de conèixer i estimar, monstruosa i accidental.

Després d'aquesta "enorme tempesta de transformacions", buido, prenc un repòs amb *La Calma*, gravats per un paisatge. Converteixo les imatges en empremtes, com si fos possible palpar-les. Meticulosa, pacientment, amplio les imatges sobrepasant les proporcions del cos, tantejant de nou els límits, tècnics i propis, estic de nou amb la *tèkne*. Hores i hores "teixint" una trama de ratlles i contra ratlles, traces elementals, a on el temps quasi s'atura. Oh, paciència! El teu fruit és la paciència! Una cura i una delicada cosmètica. Cosmètica de "cosmos", d'ordre universal.

Me'n vaig a les superfícies vigorosament simples dels vasos d'Artigas, de les laques càlides de l'avi Ramon, Ramon Sarsanedes; dels setinats esmalts de la ceràmica japonesa, dels còdols i les pedres polides.

Em trobo amb la foscor. La foscor del Cosmos, la Moreneta, la de Núria, la del Tura, les verges de la *Lluna Nova*, les Verges Negres, de quan tot es renova en la foscor per compondre un nou ordre universal, de sensualitat palpable amb corbes llises com esferes enllaçades.

Les noves verges, Venus, deesses, prenen noms. *Pomones*, el *Quart Creixent*, el *Jardí de La Lluna Plena*, el *Quart Minvant*, *Pedret*, *Moore*, *Les Callades*.

Fosques, esdevenen setinades amb molts matisos, amb una llum interior, introvertides i molt dures. Acarono suaument les seves corbes, estan ací, són reals, presents per tothom com una certesa. Sorgeixen aquestes denses superfícies de gres, polint-les pacientment. De nou, la *tèkne* per desvelar desconeguts estats i veritats intuïdes.

Anhelo els alineaments de Carnac, les monumentals Pedres Dretes.

Admiro les venus eternes, presents tothora, de l'avi Enric, Enric Casanovas.

Tota l'escultura es condensa en Pedres Dretes i la Venus de Willendorf, diu William Tucker.

M'ho crec, així ho estimo, així ho entenc.

Les Venus, verges, deesses, també volen ser Pedres Dretes.

Les Pedres Dretes també volen ser deesses, verges, Venus.

Les deesses "eclosionen", l'interior passa a l'exterior, extravertides fins a estampar-se en grans aiguaforts.

És *Mater*, o l'Origen.

M'acompanyen les visions de la Verge d'Angela Volpini, la seva experiència de tacte, tendresa i empremtes amb la Verge, amb la divinitat.

A la petita de Willendorf se li multiplica el cap en multitud d'individus, en l'Univers, en el Cosmos.

És *Mater*, l'Origen.

Mater, cinc peces i cinc aiguaforts al Museu de Garrotxa. Ací els aiguaforts son, diuen, el març del 2023, a la ciutat de Barcelona, a la Galeria Artur Ramon Art.

L'Art és el que resta al fi de cada etapa del camí, mai no depèn de nosaltres.

Claudi Casanovas. *Pomones i Lluna Nova*. 2013. Gres. 86 cm diàmetre, 90 cm alt.

Claudi Casanovas a Artur Ramon Art

Mònica Ramon

“En l'art tot és un anar i venir entre el passat i el present, una tensió (s'interpreta a vegades de forma absoluta, com l'evolució), la sensibilitat, la curiositat, l'enginy ens educa, en tot moment i a tot nivell. No hi ha procediments neutres, no hi ha tècnica objectiva, hi ha *teknè*, coneixements i transformació”.

Claudi Casanovas és el ceramista català contemporani amb més renom internacional, prové de les terres d'Olot i és un regenerador de l'art de la ceràmica. El seu treball es basa en una experimentació constant amb la terra, amb la barreja d'argiles. L'artista se sent atret per la matèria que es crea en peces grans i es produeixen per atzar, amb esquerdes, amb porositats, i on hi ha palès la marca de l'empremta, la taca de la cendra.

Matèria i Origen, l'exposició que presentem a Artur Ramon Art, és un recorregut per l'obra del ceramista Claudi Casanovas, del 2013 fins avui. La seva obra serà acompanyada d'altres peces de personalitats creadores com Josep Llorens i Artigas o el seu avi patern, l'escultor noucentista Enric Casanovas. També presentarem altres obres, des d'Adriaen Isenbrandt amb un retaule del segle XVI, fins a obres de finals del segle XIX i principis de segle XX, com algunes aquarel·les de Mirabent, o de Mas i Fontdevila, escultures de Manolo Hugué, pintures dels anys '50 i '60 de Joan Ponç i Antoni Tàpies, gravats dels anys '70 de Henry Moore i Eduardo Chillida, i obra actual del fotògraf Joan Fontcuberta.

Durant el 2013, el període del qual partim en aquesta exposició, a la seva obra hi ha una reaparició del tema antropomorf de l'ull i del cap. Creades en les sèries *Lluna nova*, *Pomones*, *Les Callades*, *Jardí imaginari* i *Quart Creixent*, el ceramista s'inspira en obres d'altres artistes com el *Jardí de saló*, realitzat per Llorens i Artigas (algunes peces d'Artigas seran presents a l'exposició a la galeria) en col·laboració amb l'arquitecte Nicolau Maria Rubió i

Enric Casanovas, *Bust femení*, c. 1930. Pedra, 39 x 25 x 25 cm.

el pintor Raoul Dufy. D'aquesta col·laboració, Casanovas ha retingut la idea d'una miniaturització del jardí occidental com a les tradicions japoneses. Aquest concepte queda plasmat en l'obra *Jardí imaginari*, resumida a la nostra mostra amb onze peces.

Les obres de la sèrie *Lluna nova*, presentades a Erskine, Hall & Coe a l'abril - maig de 2013, obrien un nou camp de reflexió sobre el "període negre", tant a títol personal com en un pla col·lectiu. L'exposició, dedicada a Ryoji Koie, "el meu mestre involuntari" en les seves paraules, implica, per la seva evocació figurativa i el polit de les escultures, una evolució formal radical. Aquestes formes obeeixen a uns certs rostres prehistòrics observats per Georges Didi-Huberman, que proliferen en representacions on els animals són molt realistes, però on la forma humana és pràcticament absent, reduïda a un simple gargot. També s'inspira en una visita al Museu d'Arqueologia de Florència, on el van impactar els caps funeraris romans.

Claudi Casanovas, *Salina*, Sèrie *Blocs*, 2002. Gres. 93 x 106 x 141 cm.

Dues obres de la sèrie *Pomones* (2013) formen part de l'exposició. Vinculades a les deesses de la fecunditat i de la maduració dels fruits, Juno la deïtat romana, Isis la deïtat egípcia. Fecunditat, creixement, embrió i maternitat, són temes que també van ser treballats pel seu avi patern, Enric Casanovas.

“Isis, l'argila, la terra és qui recull la petjada, acull, protegeix, en presenta l'ocult”.

En aquestes obres li interessa la tècnica del polit. La perdurabilitat que té la ceràmica *per se* arriba a aquestes formes rodones que poden evocar segles i segles i ens porten a un passat arcaic.

“Vinc de la terra aspra, a polimentar la terra, ja cuita. Anar per capes fins a aconseguir brillantor, revelant transparències. La forma arrodonida de les obres, com tòtems, com petits planetes, llises lluents com pedres a la ribera del mar”.

D'aquest treball, Claudi Casanovas pretén escriure sobre un temps passat, que incorpora les quatre fases del cicle lunar. L'escultor juga amb els registres oposats d'un microcosmos i un macrocosmos, que corresponen amb les recerques de la ciència actual, ambdues direccions aparentment

il·limitades i vertiginoses. Partint del país d'origen, Olot, i dels hàbits mil·lenaris de l'ofici de terrisser, es troba el cor de la seva creació.

“Cada sèrie és el resultat de cada petit entrebanc al qual havia hagut de fer front, els descobriments que propiciava cada una de les sèries, els aprenentatges obtinguts, els reptes que plantejava”.

La sèrie *Blocs* ha estat considerada com un conjunt de peces híbrides a mig camí entre la ceràmica i l'escultura experimental. La textura exfoliada de la superfície d'aquestes peces realitzades el 2013, ens lliga amb capitells romans del nostre fons i alguns gravats de Chillida que seran presents a la mostra a Artur Ramon Art.

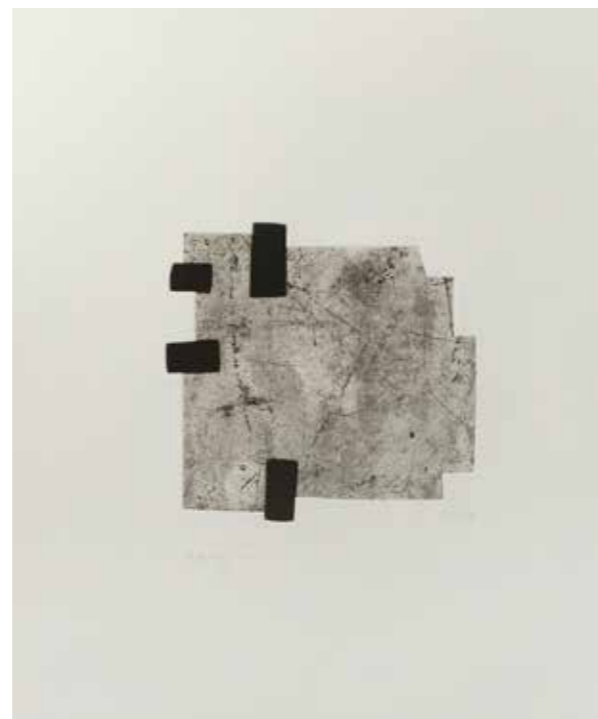
“Són les primeres que vaig congelar. Chillida em va acompanyar un tram”.

“El vulcanisme del paisatge de la meua terra em sobrepassa, em sento cohibit davant de les forces naturals, alhora que m'atrau la vida, l'energia de la vida”.

És un artista inquiet, creador dels seus propis forns per coure i neveres per congelar per tal d'acon-

Eduardo Chillida, *Zapatu (Premsar)*, 1972. Aiguatinta sobre paper Japó collé sobre Arches. P. 11 x 9,3 cm. Pp. 57,5 x 50 cm.

Eduardo Chillida, *Saturn*, 1994. Aiguafort i aiguatinta. Exempler 7/75. Pp. 65 x 50 cm. P. 21,1 x 22 cm.

Capitell “*La disputa*”, Rosselló, S. XIX. Marbre rosa, 40 x 59 x 36 cm.

seguir el resultat que busca, sota el joc de l'atzar. En el seu estudi de Riudaura instal·la el 2001 un congelador gran, on congela el fang, després el trenca i cou el que en resulta al forn. Sempre existeix l'atzar en el seu treball; queden unes formes pesades, amb gravetat i amb formes totalment estàtiques. Segons Casanovas, el concepte de la *teknè* grega és clau en el seu mètode creatiu: abans d'arribar a un resultat l'artista es va enriquint de coneixements que el porten a una experimentació i a un procés, que per a ell ja és missatge.

“M'interessava més el dins que l'enfora, m'encuriosia més el relat que l'objecte”.

Paral·lelament a aquesta exposició, al Museu de la Garrotxa a Olot, s'ha inaugurat recentment “Mater”, amb la darrera obra del ceramista. Consta de cinc grans gravats a l'aiguafort que prenen com a model cinc grans escultures de gres. Uns exemplars d'aquests cinc gravats de gran format que es troben a Olot, acompanyen el projecte expositiu que presentem a la galeria.

Hem volgut fer coincidir en el temps els dos projectes, el d'Olot i el nostre a Barcelona. La labor de les peces que es presenten a Olot ha estat realitzada en els últims tres anys, donant continuïtat a projectes precedents i inspirats en la visionària italiana Angela Volpini, que sosté que canviant la concepció del sagrat i del diví és com l'home pot canviar la mirada cap al món, i cap a la seva pròpia vida.

Claudi Casanovas, *Oracle*, 2020. Gres, 10 cm alt.

El títol “Màter” fa referència a les intemporals deesses Mare com la Venus de Willendorf o la Verge Maria. Nosaltres hem adoptat una variant d'aquest títol, però evolucionant el concepte. La matèria fa referència a la terra, al foc, l'aire i l'aigua, que són els quatre elements en el món de l'alquímia. També recull el terme fet servir a Olot: la maternitat. Per altra banda, “Origen” fa referència a l'univers, origen de l'individu. De la vida de les galàxies a la germinació embrionària. *Matèria i Origen*.

Tant els gravats i les ceràmiques més recents reben la influència de la Venus de Willendorf, la Venus paleolítica. És una figura nua de petites dimensions – hi cap dins del palmell de la mà – va ser esculpida amb una pedra calcària i tintada amb un vermell ocre. Es caracteritza per no tenir rostre, és universal. La forma i la manera de tractar la matèria en aquests caps diminuts és el que influència a Casanovas en aquesta obra, ja que la seva intenció és donar-li tota l'enormitat. Sempre, però, és una monumentalitat peculiar la del seu treball, perquè com més gran, més detall hi dedicarà en el tractament de la matèria.

El món tangible, com la taca, la petjada, l'empremta, la porositat, la negror, el grattage i un contingut més simbòlic com l'embrió, el creixement, l'origen, la Verge i la maternitat, és el pont entre la selecció de peces de la galeria Artur Ramon Art i el treball de Claudi Casanovas present en aquesta exposició.

Claudi Casanovas, *Mater III*, 2023. Aiguafort, 177 x 117 cm.

Antoni Tàpies, *Tres marques sobre blanc*, 1962. Tècnica mixta sobre tela, 81 x 100 cm.

Henry Moore, *Sisters with children*, 1979. Litografia en colors, paper TH Saunders. Prova d'artista XV/XV. P. 33,3 x 49,8 cm. Pp. 56,2 x 74,5 cm.

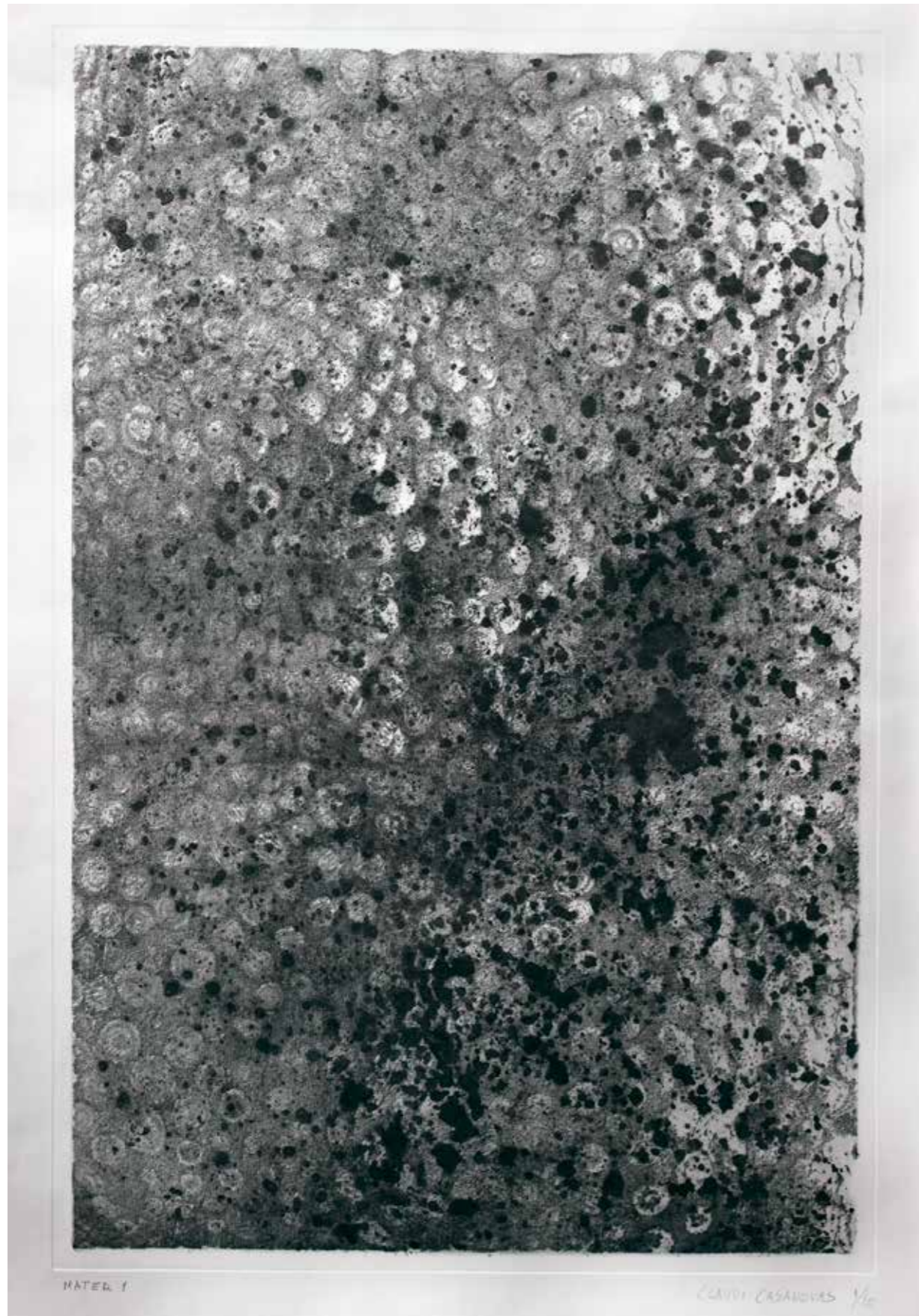

Manolo Hugué, *Femme assise*, 1930. Rellu de terra cuita. Exemplar 6/10. 16,5 x 24 x 5 cm.

Adriaen Isenbrandt, *Verge de la llet amb Sant Bru de Claraval*, c. 1530-1540. Oli sobre taula, 55 x 44 cm.

Claudi Casanovas, *Mater I*, 2023. Aiguafort, 177 x 117 cm.

Claudi Casanovas i Sarsanedas

Claudi Casanovas i Sarsanedas neix el 1956 a Barcelona.

És net de l'escultor Enric Casanovas i del mestre en laca japonesa Ramon Sarsanedas.

El 1959 la seva família es trasllada a Olot on s'inicia en el món de la ceràmica en el taller del monjo caputxí Marià Oliveras, a l'Escola Municipal de Belles Arts d'Olot i, posteriorment, a l'Escola Massana de Barcelona.

Després de treballar en un primer taller a Cerdanyola del Vallès torna a la Garrotxa i s'instal·la al poble de Riudaura on viu actualment.

Conjuntament amb altres ceramistes com Joan Carrillo, Jaume Toldrà i Kim Montsalvatge, funda la Cooperativa el Coure (1978 a 1987), grup que organitza, entre altres activitats, el taller Estiu Japó 86, una trobada amb set dels més significatius ceramistes japonesos del moment i on, a més, van participar 300 ceramistes vinguts d'arreu del món i que va suposar un gran estímul per la ceràmica artística.

Des d'aquella trobada i amb l'ajuda inicial d'una beca de la Generalitat, ha mantingut una relació professional amb el ceramista japonès Ryoji Koie, traspasat aquest passat 2020.

Durant aquests primers anys de formació guanya diversos premis:

1978 Primer Premi de Manises.

1981 Premi Talavera de la Reina.

1985 Premi en la 43ª Edició del Concurs Internacional d'Art en Ceràmica de Faenza, Itàlia.

Premi d'Adquisició de la Diputació de Girona.

1986 Gran Premi de la Biennal de Vallauris, França.

Beca d'Arts Plàstiques de la Generalitat de Catalunya.

1990 Estada al Japó amb una beca d'estudis del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

1992 Gran Premi en el III Concurs Internacional de Ceràmiques a Mino, Japó.

La seva primera exposició individual fruit de la beca d'arts plàstiques de l'Ajuntament d'Olot porta per títol "Escorces de Terra" i es pot veure l'any 1982 al Museu de la Garrotxa i el 1983 al Museu de Ceràmica de Barcelona.

El 1988 entra en contacte amb la que serà la seva galeria de referència al llarg dels anys, la Galeria Besson de Londres, on ha exposat de forma bianual fins el 2011.

Actualment, té obra en diverses galeries, sobretot de Londres com la Erskine Hall & Coe.

Claudi Casanovas, *Jardi Imaginari*, 2014. Gres, 20 x 20 cm.

Al llarg del temps ha exposat en galeries d'arreu del món com:

Galeria Lejonet, Estocolm, Suècia (1990).

Gallery Koyonagi, Tòquio, Japó (1991 i 1992).

Garth Clark Galery. Nova York, EUA (1994 i 1998).

Galerie Marianne Heller. Heidelberg, Alemanya (2001 i 2012).

Galeria Joan Gaspar, Barcelona (2003).

Galerie Puls Ceramics. Brussel·les Bèlgica, 2010, 2014.

Galerie Jytee Moller, Fredericia, Dinamarca. 2010.

Galerie Hélène Porée, París, França 2010.

Galeria Erskine Hall & Coe, Londres. 2013, 2016.

Entre d'altres.

El 2004 guanya el concurs restringit convocat per L'Ajuntament d'Olot, i realitza el Monument "Als Vençuts", un memorial a les víctimes del franquisme.

Ha exposat a: Alemanya, Anglaterra, Austràlia, Bèlgica, Corea del Sud, Dinamarca, Estats Units, Finlàndia, França, Grècia, Holanda, Itàlia, Japó, Portugal, Suècia i Suïssa.

Obra en Museus i col·leccions:

Hermitage Museum. Sant Petersburg, Rússia.
Victoria & Albert Museum. Londres, Anglaterra.
Museum of Fine Arts. Boston, EUA.
Nationalmuseum. Estocolm, Suècia.
National Gallery of Australia. Cardiff, Austràlia.
Ceramic Museum Seto. Aichi, Japó.
World Ceramic Center. Icheon, Corea del Sud.
Gardiner Museum. Toronto, Canadà.
Fredericston Art Fund. Hong Kong, Xina.
Europaisches Kunst Handwerk. Stuttgart, Alemanya.
Hetjens Museum. Dusseldorf, Alemanya.
Aberystwyth Arts Centre. University of Wales.
Aberystwyth, Anglaterra.
Centro de Arte e Comunicação, ARCO. Alcobança, Portugal.
Keramikmuseum. Westerwald, Alemanya.
Musée de la Céramique. Sèvres, França.
Musée Romain. Nyon, Suïssa.
Museo Internazionale delle Ceramiche. Faenza, Itàlia.
Museu de Ceràmica (actualment Museu del Disseny). Barcelona, Catalunya.
Museu de la Garrotxa. Olot, Catalunya.
Museum Boijmans Van Beuningen. Rotterdam, Holanda.
Museum voor Moderne Kunst Oosterde. Ostende, Bèlgica.
Public Collection Internacional Ceràmiques Competition. Mino, Japó.
Sainsbury Centre for Visual Arts. Norwich, Anglaterra.
Ceramic Cultural Park Museum. Shigaraki, Japó.
Escultural Park Amorousios. Atenes, Grècia.
RCR Architectes. La Vila, Vall de Bianya, Catalunya.
Col·lecció d'Art Contemporani Generalitat de Catalunya - Museu de la Garrotxa. Olot.

Selecció d'exposicions individuals

1982. Museu Comarcal, Olot, Espanya. *Escorces de Terra*.
1982. Museu de Ceràmica (avui Museu del Disseny HUB), Barcelona, Espanya. *Escorces de Terra*.
1984. Sala Clara, Olot, Espanya. *Després del soroll*.
1988. Museu Hetjens, Düsseldorf, Alemanya.
1988 a 2012 (cada 2 o 3 anys). Galerie Besson, Londres, Regne Unit.
1990. Galeria Caramany, Girona, Espanya. *Fragments*.
1991. Galeria Koyanagi, Tòquio, Japó. *Weekend in Shitara* (Cap de setmana a Shitara).

1992. Museu Boymans-van Beuningen, Rotterdam, Països Baixos.
1992. Galeria Koyanagi, Tòquio, Japó. Claudi Casanovas / Ryoji Koie.
1993. Galeria Caramany, Girona, Espanya. Claudi Casanovas / Ryoji Koie.
1994. Galeria Joan Gaspar, Barcelona, Espanya. *Cercles*.
1994. Galeria Garth Clark, Nova York, Estats Units.
1994. Galeria d'Art Sant Lluç. Olot, Espanya. Claudi Casanovas.
1996. Museu Hetjens, Düsseldorf, Alemanya. *Pedra Foguera*.
2001. Kunstforum, Kirchberg, Suïssa. *Bernard Dejonge / Claudi Casanovas*.
2001. Musée Romain, Nyon, Suïssa. *Colonia Iulia Equestris*.
2002. Museu d'Art Contemporani, Ostende, Bèlgica. *Blocs*.
2004. Kunstforum, Kirchberg, Suïssa. *Ermittions*.
2004. Ajuntament d'Olot, Olot, Espanya. *Memorial als Vençuts*. Monument Públic.
2008. Instal·lació. Savaitaipale, Finlàndia. *Escales de Gel*.
2009. Instal·lació. Caldes de Raihna. Portugal. *Escales d'Argila*.
2010. Galeria Besson. Londres, Regne Unit. *Camp d'Urnes*.
2011. Galeria Besson. Londres, Regne Unit. *Pòrtic Marí*. Exposició final Galerie Besson.
2012. Galeria Puls Ceramic. Brussel·les, Bèlgica.
2013. Erskine, Hall & Coe, Londres, Regne Unit. *Lluna Nova*.
2014. Galeria Puls Ceramic. Brussel·les, Bèlgica. *Un Jardí Imaginari*.
2015. Keramis, Centre de la Céramique. La Louviere, Bèlgica. *On fire (En flames)*.
2016. Galeria Joan Gaspar. Barcelona, Espanya. *Últims treballs*.
2017. Arxiu Comarcal de la Garrotxa. Olot, Espanya. *Manuscrit de la Miliciàna*.
2017. Erskine, Hall & Coe, Londres, Regne Unit. *Quart Minvant (Cambra minvant)*.
2018. Fundació Valvi. Girona, Espanya. *Homenatge a Lluís M³ Xirinacs*.
2018. Assemblea Artistes Garrotxa. Olot, Espanya. "Sobrecàrregues", *11 Anxanetes*.
2019. Terracota Museu de Ceràmica. La Bisbal d'Empordà, Espanya. *Pedrets & All shall be well*.
2021. Galeria Du Don. Li Don du Fel, França. *Monumenta Ceràmica*.
2023. Museu de la Garrotxa, Olot, Espanya. *Màter*.
2023. Galeria Artur Ramon, Barcelona, Espanya. *Màteria i Origen*.

Selecció d'exposicions col·lectives

1985. 43 Concurs Internazionale Ceramica d'Arte. Faenza, Itàlia.
1986. Biennale Internationale de Ceramique, Vallauris, França.
1986. Fischer Fine Art, Londres, Regne Unit. *Nine Potters (Nou Terrissers)*.
1986. Museu d'Art Contemporani, Madrid, Espanya. *Panorama de la ceràmica espanyola*.
1988. Festival d'Art dels Jocs Olímpics, Seül, Corea del Sud.
1989. Abbaye de St. Germain, Auxerre, França. *L'Europe des Céramistes*.
1990. Landesmuseum, Bremen, Alemanya. *Hunder Beispiele Zeitgenössischer Keramik*.
1991. Landesgewerbeamt, Baden-Wurtemberg, Alemanya. *Europäisches Kunsthanwerk*.
1991. Parc Cultural de la Ceràmica, Shigaraki, Japó. *Metamorphosis of Contemporary Ceramics (Metamorfosi de la Ceràmica Contemporània)*.
1992. III Concurs Internacional de Ceràmica, Mino, Japó.
1993. Lappeenranta, Finlàndia. *Kerámikka 93*.
1995. 8 Biennal. Chateauroux, França.
1999. Museu Internazionale delle Ceramiche, Faenza, Itàlia. *Artisti dal Mondo (Artistes del Món)*.
2001. Centre d'Arts Visuals, Norwich, Regne Unit.
2001. Philadelphia Art Alliance, Filadèlfia, Estats Units. *Poetics of Clay (Poètica de l'argila)*.
2001. Centre Mundial de Ceràmica, Ichon, Corea del Sud. *World Contemporary Ceramics (Ceràmica Contemporània Mundial)*.
2002. Museu Nacional de Ceràmica i Arts Sumptuàries, València, Espanya. *Dues Cultures, un Diàleg*.
2002. Museu d'Art i Disseny, Hèlsinki, Finlàndia. *Poètica de l'argila*.
2002. Museu George Gardiner Museum, Toronto, Canadà. *Ceramic*.
2003. Museu d'Art Ceràmic Modern, Gifu, Japó. *Ceramic Art from an International Perspective (L'art ceràmic des d'una perspectiva internacional)*.
2004. Museu Olímpic Internacional d'Escultura Ceràmica. Amaroússion, Grècia.
2005/06. Museu Ariana, Ginebra, Suïssa. *Quatre ceramistes Espagnols (Quatre Ceramistes Espanyols)*.
2010. Biennal de Ceràmica de Taiwan. Museu de Ceràmica Yingge de Nou Taipei. Nou Taipei, Taiwan. *Ceràmica en conversa*.
2011. Mons. Bèlgica. *Matières Noires (Matèries negres)*.

2014. Galerie du Don, Le Don du Fel, França. *A l'Ombre des Elements (A l'ombra dels elements)*.
2017. MAK. Viena. Àustria. *Hand Work (Trellat Manual)*. Verlag Für Moderne Kunst.
2020. Galeria Capazza. Nançay, França. *Terres Catalanes*.
- Galeria Artur Ramon. Barcelona, Espanya. *Ceràmica Contemporània Catalana*.
2021. Musée des Beaux-Arts de Lió, Lió, França. *Céramiques contemporaines (Ceràmica Contemporània)*.
2021 i 2022. Erskine, Hall & Coe. Londres, Regne Unit. *Small Works, Great Artists (Obres Petites, Grans Artistes)*.
2023. Musée Soulages. RCR Architectes. *Ici et ailleurs, la matière et le temps (Aquí i en altres llocs, matèria i temps)*.

Publicat per Artur Ramon Art.
Bailèn 19, 08010 Barcelona
Disseny gràfic: Mariona García
Coordinació: Mònica Ramon

